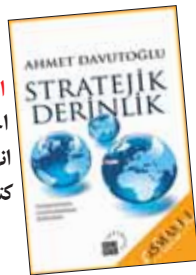

نگاه راهبردی به تاریخ

گزارشی از «بنیاد علم و هنر» استانبول؛ پایگاه روشن فکران اسلام گرای ترکیه

مصطفی غفاری

در مرکز شهر و منطقه دانشجویی اطراف دانشگاه بزرگ استانبول (کهن ترین و بزرگ ترین دانشگاه ترکیه) و در خیابانی که به نام صوفی مشهور قرن نهم هجری یعنی ابوالوفاء قونوی، «وفا» خوانده می شود، مؤسسه ای به نام «بنیاد علم و هنر» (Bilim ve Sanat Vakfi) واقع شده است که یکی از مهم ترین مراکز روشن فکری اسلام گرایان در ترکیه شمرده می شود. مؤسسه ای با دو ساختمان بزرگ و جداگانه؛ یکی در کنار مسجد و مقبره شیخ و دیگری روبه روی آن.

احمد داوود اوغلو

انتشارات امیر کبیر به زودی ترجمه این کتاب را منتشر خواهد کرد

بنیان گذاران بنیاد علم و هنر، در سال ۱۹۸۶ سه دانشجوی جوان بودند که امروز هریک از آن ها برای خود اسم و رسمی دارند: ابراهیم کالن از شاگردان برجسته سیدحسین نصر و مشاور رجب طیب اردوغان، مصطفی اوزال پژوهشگر و استاد برجسته (رئیس کنونی) و از همه شناخته شده تر احمد داوود اوغلو وزیر خارجه کنونی ترکیه که پیش از این سال ها ریاست بنیاد را بر عهده داشته است.

دغدغه پدران بنیاد در دوران تحصیل و تدریس در دانشگاه این بود که میراث فرهنگی و تاریخی مسلمانان را بازخوانی کنند و بتوانند گذشته را چراغ راه آینده کشورشان قرار دهند. برای همین در برخی روزهای تعطیل هفته کنار هم می نشستند و به مطالعه آثار اندیشمندان و فرهیختگان مسلمان می پرداختند؛ تا آن که به تدریج امکانی برای توسعه و

تداوم فعالیت های این گروه در قالب یک مؤسسه رسمی اما غیردولتی فراهم شد. بدین ترتیب از سال ۱۹۹۱ کلاس های مؤسسه که در رشته های گوناگون علوم انسانی و اجتماعی مانند ادبیات، الهیات، تاریخ، جامعه شناسی، اقتصاد، سیاست و روابط بین الملل و... به صورت آزاد برگزار می شود، آغاز گردید.

کلاس ها در دو دوره در ماه های اکتبر و آپریل آغاز و بیشتر در روزهای شنبه که دانشگاه تعطیل است برگزار می شود تا دانشجویان و استادان با خاطری آسوده بتوانند در آن شرکت کنند. گذراندن این کلاس ها از نظر سطح علمی برای ادامه دوره و شرکت در برنامه های بعدی لازم است. رویکردهای جدید در علوم انسانی، مطالعه مفاهیم اقتصادی و سیاسی، آشنایی با تاریخ فرهنگ و هنر اسلامی از جمله مواد درسی برای کسانی است که به تازگی وارد دوره های آموزشی بنیاد می شوند.

بنیاد علم و هنر، هم اکنون ۴ مرکز پژوهشی وابسته به خود دارد که «دانشگاه شهر» مهم ترین آن ها به شمار می رود. این دانشگاه امسال برای دومین بار است که در دو مقطع کارشناسی و کارشناسی ارشد در رشته هایی چون مطالعات فرهنگی، تاریخ و جامعه شناسی دانشجویی پذیرد.

علاوه بر این ها چندین گروه کتابخوانی در این بنیاد توسط دانش پژوهان آزاد تشکیل شده است که دغدغه پایه گذاران را دنبال می کنند و میراث مکتوب اندیشمندان مسلمانی مانند غزالی و ابن سینا را می خوانند و سپس زیر نظر یک استاد راهنما به بحث درباره آن می پردازند. بنیاد همچنین چندین مجله تخصصی و فصلنامه علمی دارد؛ از جمله فصلنامه دیوان که به گروه فرهنگ و تمدن مربوط است.

کتابخانه علم و هنر، حدود ۷۰ هزار جلد کتاب را در زمینه های مختلف علوم انسانی و اسلامی و به ویژه تاریخ فرهنگ و تمدن اسلامی در خود جای داده است. جایی که در کنار آخرین ویراست از کتاب های روزآمد در زمینه علوم انسانی و اجتماعی می توان ترجمه کتاب های چون استخوان خوک و دست های جذامی مصطفی مستور را هم یافت!

البته ردپای ایرانیان در این بنیاد با حضور کتاب های شان در مخزن کتابخانه ناپدید نمی شود. علاوه بر برگزاری برخی دوره های فشرده آشنایی با زبان فارسی - برای مطالعه بهتر بخشی از میراث فرهنگ و هنر اسلامی - آن گونه که از بروشورهای معرفی فعالیت های بنیاد برمی آید، فیلم سازی مانند مجید مجیدی هم مهمان برنامه های دانشجویان جوان ترک در گفت و گو پیرامون سینمای ایران بوده است و دیپلمات هایی مانند سید محمد کاظم سجادیپور (سفیر سابق ایران در مقر سازمان ملل در ژنو) در نشست های تخصصی مربوط به خاورمیانه در این جا سخنرانی داشته اند. حضور اندیشه ایرانی و زبان فارسی در این بنیاد به این جا هم ختم نمی شود. برای نمونه در دفتر کتابخانه، می توانید